

ROBINSON UTÓDAI

SZKA_106_32

Mit teszünk egy váratlan helyzetben?

A modul szerzője: Béri Eszter

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Ráhangelődés, bevezető beszélgetés					
A	A gyerekek olvasónaplóik, jegyzeteik alapján beszélgetnek a témához kapcsolódó könyvekről, filmről. 10 perc	Hangulati előkészítés Emlékezet Belső képalkotás	Frontális munka – beszélgetőkör	Olvasónapló, jegyzetek	
I/b Csoportalakítás					
A	A tanulók véletlenszerű csoportokat alakítanak. 2 perc	Csoportalakítás Figyelem	Kooperatív tanulás – keveredj, állj meg, csoportosulj!		P1 (Csoportalakítás)
I/c Egy napom – fogalmazás írása					
A	A tanulók önálló fogalmazást, pontos, forgatókönyvszerűen aprólékos felsorolást írnak arról, mit csinálnak reggel egy szűk órányi idő alatt. Egy-két perccel az önálló munka megkezdése után a pedagógus egy listát tesz minden gyerek elé, melyen a „civilizált” világban megszokott és természetesnek vett minden energiaforrásról, eszközről megtudják, hogy nincs többé. Nem kapnak ezzel kapcsolatban utasítást, csak látják a listát, miközben írnak.	Hangulati előkészítés Írás- és fogalmazáskészség Fantázia Önreflexióra való képesség	Egyén munka – fogalmazás írása Csoportmunka – fogalmazás írása, megbeszélés	Füzet, írószer	P2 (Papírlapok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
	Tilos megszólalniuk, noha zavaró információk birtokába kerülnek. Három perc után a gyerekek csoportokba rendeződve folytatják a fogalmazást, megbeszélve társaikkal a teendőket. 13 perc				
B	A tanulók önálló fogalmazást, pontos, forgatókönyvszerűen aprólékos felsorolást írnak arról, mit csinálnak közvetlenül iskola után, egy szűk órányi idő alatt. Egy-két perccel az önálló munka megkezdése után a pedagógus egy listát tesz minden gyerek elé, melyen a „civilizált” világban megszokott és természetesnek vett minden energiaforrásról, eszközről megtudják, hogy nincs többé. Nem kapnak ezzel kapcsolatban utasítást, csak látják a listát, miközben írnak. Tilos megszólalniuk, noha zavaró információk birtokába kerülnek. Három perc után a gyerekek csoportokba rendeződve folytatják a fogalmazást, megbeszélve társaikkal a teendőket. 13 perc	Hangulati előkészítés Írás- és fogalmazáskészség Fantázia Önreflexióra való képesség	Egyéni munka – fogalmazás írása Csoportmunka – fogalmazás írása, megbeszélés	Füzet, írószer	P2 (Papírlapok)
C	A tanulók önálló fogalmazást, pontos, forgatókönyvszerűen aprólékos felsorolást írnak arról, mit csinálnak este egy szűk órányi idő alatt. Egy-két perccel az önálló munka megkezdése után a pedagógus egy listát tesz minden gyerek elé, melyen a „civilizált” világban megszokott és természetesnek vett minden energiaforrásról, eszközről megtudják, hogy nincs többé. Nem kapnak ezzel kapcsolatban utasítást, csak látják a listát, miközben írnak.	Hangulati előkészítés Írás- és fogalmazáskészség Fantázia Önreflexióra való képesség	Egyén munka – fogalmazás írása Csoportmunka – fogalmazás írása, megbeszélés	Füzet, írószer	P2 (Papírlapok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
	Tilos megszólalniuk, noha zavaró információk birtokába kerülnek. Három perc után a gyerekek csoportokba rendeződve folytatják a fogalmazást, megbeszélve társaikkal a teendőket. 13 perc				
I/d A fogalmazás feldolgozása 1.					
A	A csoportok az összeírt nélkülözési listát közösen újra áttekintik, használatba veszik. Ennek alapján a fogalmazásokból törlik a lehetetlenné vált tevékenységeket. 5 perc	A valóság és egy képzeletbeli helyzet összehasonlítása Empátia Önreflexióra való képesség	Kooperatív tanulás – szóforgó		P2 (Papírlapok)
I/e A fogalmazás feldolgozása 2.					
A	A csoportok szóvivői felolvasnak az átalakított fogalmazásokból. A csoportok összegzik a kicsontozott forgatókönyvecskék tapasztalatait. 10 perc	Helyzetértelmezés Empátia Önreflexióra való képesség	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó	Füzet, írószer	P2 (Papírlapok)
I/f A fogalmazás feldolgozása 3.					
A	A gyerekek egy-két mondattal megfogalmazzák az érzéseiket. 5 perc	Önreflexió Szóbeli kifejezőkészség	Frontális munka – beszélgetőkör	Füzet, jegyzetek	P2 (Papírlapok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Váralan kiruccanás					
A	Valamilyen katasztrófa típusú helyzet ürügyén a pedagógus kiviszi az osztályt az iskola épületéből, lehetőleg minél messzebb. A tanulók megbeszélik egymással, hogy milyen lelkiállapotban vannak. 35 perc	Váratlan helyzet megélése Helyzetfelismerés Segítségnyújtás Segítség elfogadása Önszabályozó-képesség	Frontális munka – problémamegoldás, szimulációs játék		P3 (Katasztrófa- helyzet)
B	Valamilyen katasztrófa típusú helyzet ürügyén a pedagógus kiviszi az osztályt az iskola épületéből, lehetőleg minél messzebb. Ott beszélgetést kezdeményez a tanulókkal az ilyen helyzetekről. A tanulók javaslatokat tesznek a helyzet közös megoldására. A pedagógus javaslatára képzeletben meghosszabbítják a helyzetet, és arról beszélgetnek, hogy az a helyzet hogyan oldható meg. 35 perc	Konkrét megoldások keresése Döntéshozó-képesség Együttműködési képesség Segítség nyújtása és elfogadása	Frontális munka – beszélgetőkör		P3 (Katasztrófa- helyzet)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
C	Valamilyen katasztrófa típusú helyzet ürügyén (anélkül, hogy pontosítaná, mi is történt) a pedagógus kiviszi az osztályt az iskola épületéből, lehetőleg minél messzebb. Ott arról beszélgetnek a gyerekek, hogy mi történhetett, és hogy mihez kezdhetnek ezzel a helyzettel. 35 perc	Helyzetfelismerés és helyzelelemzés Kreativitás Együttműködési képesség	Frontális munka – beszélgetőkör		P3 (Katasztrófa- helyzet)
II/b Hazajutás					
A	Az osztály visszamegy az iskolába. 10 perc	Pihenés			
III. ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA					
III/a Lecsendesülés, tanulságok					
A	A tanulók a pedagógus irányításával megbeszélik az átélteteket. Az egymásrautaltság, mint komoly segítség, lelki-testi értelemben fontos szerepet kap a beszélgetésben. A pedagógus a civilizáció teremtette számkivetettség helyzeteire is ráirányítja figyelmet. 20 perc	Tudatosítás Empátia Önreflexió	Frontális munka – irányított beszélgetés		P4 (Levezető beszélgetés)
B	Az iskolába visszatérve az osztály a pedagógus irányításával megbeszéli az átélteteket, és a hasonlóan megterhelő valós helyzetek lehetőségeit. Közben és utána a tanulók megnézik a pedagógus és az osztály által korábban gyűjtött újságcikkeket, kivágják, és tablószerűen felrakják a falra. 20 perc	Tudatosítás Kombinatív képesség Rendszerező képesség Empátia	Frontális munka – irányított beszélgetés, tárlatrendezés		P4 (Levezető beszélgetés)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
III/b Értékelés					
A	A pedagógus értékeli az eseményeket. Megdicséri a csoportot a helytállásáért, kiemeli az egyéni – kooperatív, döntésképes – viselkedést. 10 perc	Értékelés Önbizalom Önmegismerés	Frontális munka – tanári magyarázat		P5 (Értékelés)
III/c Robinson-játék (tartalék tevékenység)					
A	A gyerekek csoportokban túlélőtáborok apróhirdetéseit fogalmazzák meg. 10 perc	Összefoglalás Kombinatív képesség Kreativitás	Kooperatív tanulás – többen a táblánál		P6 (Apróhirdetés)
B	A gyerekek riportot készítenek egy nomád vagy túlélőtáborokat szervező munkatárssal. 10 perc	Élményszerzés Kíváncsiság	Frontális munka – riport, beszélgetés		Nomád vagy túlélőtábort szervező ismerős, kolléga

TANÁRI MELLÉKLET

P1 CSOPORTALAKÍTÁS

A pedagógus vezetésével a tanulók felállnak, és véletlenszerű csoportokat alakítanak (lásd Tanári kézikönyv). A csoportok hagyományos padosorokban is helyet foglalhatnak, ha tagjaik egymás közelében ülnek. Ehhez nem kell átrendezni a tantermet.

P2 PAPÍRLAPOK

A fogalmazások három témából választhatunk (felajánlható címek):

- A) Reggel – ébredéstől
- B) Suli után, otthon
- C) Este, lefekvés előtt

Készítsen viszonylag nagy (A3-as) méretben nyomtatott betűs, jól olvasható plakátot az alábbi szöveggel! A fogalmazás írása közben hordja körbe az osztályban és jelezze, hogy ezt figyelembe kell venni a nap leírásánál!

„Nincs áram. Nincs gáz. Nincsenek boltok. Nincs órád. Esik az eső. Nincs gyufa. A szabadban vagy. Hideg van. Nincs vezetékes víz. Kezdesz éhes lenni.”

P3 KATASZTRÓFAHELYZET

A diákokkal is előre megbeszélte módon egy segítő felnőtt munkatárs (a testnevelés óra végére időzítve) bejelent egy váratlan vészhelyzetet: (ál)bombariadót, (ál)házkutatót stb. Lehetőség szerint semmi ne legyen a tanulóknál, még karóra se, mindent hagyjanak ott a vészhelyzet helyszínén. Az eltelt időt a pedagógus tartsa számon.

A) változat: a tanulók megbeszélik egymással, hogy milyen lelkiállapotban vannak. Magunkba nézés: hogy bírod? hogy érzed magad?

B) változat: segítő kérdések a helyzet megoldásához: Miképpen segíthetünk magunkon? Mi van nálad, aminek hasznát veheted? Ha néhány napig így maradnának a dolgok, mit ennénk, innánk (ha se haza, se a suliba vissza nem tudnánk menni tűz, földrengés vagy más miatt)? Mit tennénk a hideg, a meleg ellen, hol próbálnánk aludni? Hol végeznénk a szükségünket?

C) változat: ez a változat abban különbözik lényegesen az előző kettőtől, hogy nem határozzuk meg, hogy mi is „történt” pontosan. A gyerekek maguk gondolhatnak ki ilyen helyzetet, a gyerekek csoportokban megoldásokat kereshetnek különböző katasztrófa-helyzetekre.

P4 LEVEZETŐ BESZÉLGETÉS

Beszélgetőkör-szerűen mindenki 1 perces szólási lehetőségeket kap, felváltva: pedagógus – diák – pedagógus – diák...

A B) variációban a gyerekek beszéljenek a kilakoltatás, evakuálás fogalmáról, valóságáról, szörnyűségéről. Nagyszülők, dédszülők által megélt (történelmi) helyzetek: forradalmak, deportálás, gettó, háború, frontok, hátszázagi lét is szóba kerülhetnek. A téma érzékeny, kényes területeket érinthet, így nagyon elővigyázatosan kell vele bánni. A pedagógus aktívan segítsen a különböző helyzetek összegyűjtésében, elképzelésében. A természeti katasztrófák: árvizek, cunami, hurrikánok időszzerűségét is említse meg, a tanulók pedig mondják el, mit hallottak ezekről. A korábban gyűjtött újságcikkeket kivághatják, és tablószerűen felrakhatják a falra.

P5 ÉRTÉKELÉS

A pedagógus beszéljen arról, hogy hasonló próbariadó bármikor előfordulhat, de valós oka is lehet a riadónak. Az értékelés

az egyes tanulóknak szól. Ekkor lehet az átélt eseményeket átfordítani pozitív élménnyé. Térjünk ki a csoport komoly, „felnőtt”, megbízható reakcióira. Esetleg mondjuk el, hogy valós helyzetekben (háborúban, hajótörés áldozatai között) rendszerint a felnőtt emberek 15%-a esik pánikba; ugyanennyien képesek irányítani, megoldást találni, értelemszerűen viselkedni az összes ember túlélése érdekében. A többiek (70%) képesek arra, hogy az értelmes utasításokat végrehajtsák.

Név nélkül, de személyhez szólóan emeljük ki azokat, akik a leginkább „urai” voltak a helyzetnek (vagy legalább a saját testi épségüket megóvták), és a többiekre is figyeltek! („Volt, aki felsegítette a társát, aki elesett”, „Voltak, akiknek eszükbe jutott, hogy ellenőrizzék: mindenki itt van-e” stb.)

P6 APRÓHIRDETÉS

A pedagógus felszólítja a tanulókat, hogy fogalmazzanak meg egy apróhirdetést. A jelentkezők részt vehetnek egy túlélő táborban: „A mai ember, aki szereti magát próbára tenni.” Mi kell ehhez?